

יְסֻדָּה אֶרֶץ וַיְמִינִי טַפְחָה שְׁמִים.
וַיְמִין זֶה הוּא אֶת. כָּל - לְכָלֹל אֶת
כָּל שְׂאֵר הַפְּתָרִים. הַדְּבָרִים -
מִתְקַשְּׂרִים זֶה בְּזֶה. הָאֵלֶּה - כָּל
אוֹתָם טַעְמִים, כָּל אוֹתָם סוּדוֹת,
כָּל אוֹתָם סִתְרִים, גְּזֵרוֹת וְעֲנָשִׁים.
לֵאמֹר - לְהִיּוֹת יִרְשָׁה לְכָל,
שְׁכָנֹתוֹ (דברים לג) תוֹרָה צְנָה לָנוּ
מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה וְגו'. שְׁאֵם תֹּאמַר,
לְגִלּוֹת מִה שֶׁלֹּא הִצְטַרֵּף לְגִלּוֹת
לְכָל אָדָם - כְּתוּב אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ.
כְּמוֹ שְׁאֵנִי טָמִיר וְנִסְתָּר, כִּף יִהְיוּ
הַדְּבָרִים הַלְלוּ טְמִירִים וְנִסְתָּרִים
בְּלִפְנֵי.

דָּבָר אַחֵר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים - אֶחָד.
אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר -
הָרִי חֲמֹשׁ דְּרָגוֹת אַחֲרוֹת. רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים -
גְּבוּרָה. אֶת - יְמִין. כָּל - זֶה וְזֶה
(הָאֵלֶּה) - אוֹתָם שְׁנֵתִּילָה, שְׁכָנֹתוֹ וְכָל הָעָם רֹאִים
אֶת הַקּוּלֹת. דָּבָר אַחֵר, כָּל -). אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, לְכָלֹל אֶת אַבְרָהָם, שְׁכָנֹתוֹ
וְה' בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל.

הַדְּבָרִים - לְכָלֹל שְׂאֵר הַפְּתָרִים.
הַמְכַסִּים. הָאֵלֶּה - אֵלּוּ שֶׁהִתְגַּלְּוּ,
וְכָתוּב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוּלֹת.
לֵאמֹר - זֶהוּ שְׁכָנֹתוֹ (משלי יב) אֵשֶׁת
חַיִל עֲטֹרֶת בַּעֲלָהּ. וְכָתוּב (ירמיה ג)
לֵאמֹר הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְמָה נִתְּנָה תוֹרָה
בְּאֵשׁ וּבַחֲשֵׁכָה, שְׁכָנֹתוֹ וְהִקָּר בַּעֲר
בְּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֲשֹׁךְ עֲנָן
וְעָרְפֶּל. שְׁכָל מִי שִׁשְׁתַּדֵּל בַּתוֹרָה,
יִנָּצֵל מֵאֵשׁ אַחֲרֵת שֶׁל הַגִּיהֶנֶם
וּמִהַחֲשֹׁךְ שֶׁמַּחֲשִׁיכִים כָּל שְׂאֵר
הָעַמִּים לְיִשְׂרָאֵל, שְׁבֻזָּכוֹת
אַבְרָהָם נִצְלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֵשׁ
הַגִּיהֶנֶם.

שְׁשִׁנְיָו, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאַבְרָהָם, כָּל זְמַן שֶׁבִּנְיָד יִשְׁתַּדֵּלוּ
בַּתוֹרָה, הֵם יִנָּצְלוּ מֵאֵלֶּה, וְאִם לֹא
- הָרִי אֵשׁ הַגִּיהֶנֶם תִּשְׁלַט בָּהֶם

דְּאִיהוּ שְׁמֵאֵלָא. דְּכֶתִיב, (ישעיה מח) אֶף יָדֵי יְסֻדָּה
אֶרֶץ וַיְמִינִי טַפְחָה שְׁמִים. וַיְמִינָא דָא הוּא אֶת.
כָּל: לְאַכְלָלָא כָּל שְׂאֵר פְּתָרִין. הַדְּבָרִים:
מִתְקַשְּׂרִין דָא בְּדָא הָאֵלֶּה: כָּל אֵינוֹן טַעְמִין, כָּל
אֵינוֹן רִזִּין, כָּל אֵינוֹן סִתְרִין, גְּזֵרִין וְעֲוֹנָשִׁין.

לֵאמֹר: לְמַהְיִי יְרוּתָא לְכָלָא. דְּכֶתִיב, (דברים לג)
תוֹרָה צְנָה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה וְגו'. דְּאִי
תִּימָא לְגִלּוֹתָא מַה דְּלֹא אֲצִטְרִיף לְגִלּוֹתָא לְכָל
בְּרַ נֶשׁ, כְּתִיב אֲנֹכִי יי' אֱלֹהֶיךָ. כְּמָה דְּאִנָּא
טְמִירָא וְסִתִּים, כִּף יִהְיוּ מַלִּין אֵלִין טְמִירִין
וְסִתִּימִין בְּלִפְנֵי.

דָּבָר אַחֵר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים, חֵד. אֶת כָּל הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה לֵאמֹר הָא חֲמֹשׁ דְּרָגִין אַחֲרָנִין. ר'
יְהוּדָה אָמַר, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים: גְּבוּרָה. אֶת:
יְמִינָא. כָּל: דָּא וְדָא (הָאֵלֶּה), אֵינוֹן דְּאִתְגַּלְיִין דְּכֶתִיב וְכָל הָעָם
רֹאִים אֶת הַקּוּלֹת דָּבָר אַחֵר כָּל) אָמַר ר' יִצְחָק, לְאַכְלָלָא
אַבְרָהָם דְּכֶתִיב, (בראשית כד) וַיִּי' בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם
בְּכָל.

הַדְּבָרִים: לְאַכְלָלָא שְׂאֵר פְּתָרִין דְּאִתְפְּסִיין.
הָאֵלֶּה: אֵינוֹן דְּאִתְגַּלְיִין. וְכֶתִיב
וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוּלֹת. לֵאמֹר: דָּא הוּא
דְּכֶתִיב, (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֹרֶת בַּעֲלָהּ. וְכֶתִיב,
לֵאמֹר הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ. (ירמיה ג)

אָמַר ר' יִצְחָק, אָמַאי אִתְיְהִיבֵת אוּרִייתָא
בְּאֵשָׁא וּבַחֲשׂוּכָא, דְּכֶתִיב, (דברים ד) וְהִקָּר
בּוֹעֵר בְּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֲשֹׁךְ עֲנָן וְעָרְפֶּל.
דְּכָל מָאן דִּישְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא, אִשְׁתַּזִּיב מֵאֵשָׁא
אַחֲרָא דְּגִיהֶנֶם, וּמַחֲשׂוּכָא דְּמַחֲשָׁכִין כָּל שְׂאֵר
עַמִּין לְיִשְׂרָאֵל, דְּבֻזָּכוֹתֶיהָ דְּאַבְרָהָם אִשְׁתַּזִּיבוּ
יִשְׂרָאֵל מֵאֵשָׁא דְּגִיהֶנֶם.

דְּתִנָּא אָמַר לִיה קָדְשָׁא בְּרִין הוּא לְאַבְרָהָם,
כָּל זְמַנָּא דְּבִנְיָד יִשְׁתַּדֵּלוֹן בְּאוּרִייתָא,

יִשְׁתַּזִּבוֹן מֵאֵלִין. וְאִי לֹא, הָא נִירָא דְּגִיהֶנֶם דְּשִׁלְטָא בְּהוּ, וַיִּשְׁתַּעֲבְדוּן בֵּינֵי

וַיִּשְׁתַּעֲבְדוּ בֵּין הָעַמִּים. אָמַר לוֹ, בְּשָׁנֵי קִשְׁרִים לֹא יָקוּמוּ הַדְּבָרִים, אֲלֵא אִם נֹחַ לִפְנֵיךָ - שְׂיִנְצֻלוּ מֵאֵשׁ הַגִּיהֶנֶם, וַיִּשְׁתַּעֲבְדוּ בֵּין הָעַמִּים עַד שִׁישׁוּבוּ אֵלַיךָ. אָמַר לוֹ, יָפָה זֶה וַדָּאִי. זֶהוּ שְׁכָתוּב (דברים לב) אִם לֹא כִי צוּרִם מְכָרִם. מִיְהוּ צוּרִם? זֶהוּ אֲבָרָהֶם, שְׁכָתוּב (ירמיה ג) הִבִּיטוּ אֶל צוּר חֲצֻבָתָם. וְהוֹ הַסְּגִירִם - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהַסְּפִים עַל יָדוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִיּוֹם שִׁינְצָאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַד הַיּוֹם שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ תוֹרָה הָיוּ חֲמִשִּׁים יוֹם, מֶה הִטָּעַם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם אוֹתָן שְׁנוֹת הַיּוֹבֵל, שְׁכָתוּב (ויקרא כה) וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אוֹתוֹ הַיּוֹבֵל הוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְאִם תֹּאמַר שִׁיּוֹבֵל מִמֶּשׁ, אֲלֵא מִצַּד הַיּוֹבֵל זֶה הִיָּה, וּמִצַּד הַיּוֹבֵל הַתְּעוֹרֵר דִּין עַל הַמִּצְרַיִם, וְלִכְּנֵן חֲמִשִּׁים אֵלֶּה הָיוּ שֶׁל הַיּוֹבֵל.

שְׁנִינּוּ, כִּנְגַד זֶה חֲמִשִּׁים פְּעָמִים נֶאֱמַר וְנִזְכָּר בַּתּוֹרָה הַנִּהְגוֹת מִצְרַיִם, וְכֻלָּם הֵם שְׁבָחִים: אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וַיִּצְאָךָ. כִּי בִיד חֲזָקָה הוֹצֵאתִיךָ. וְכֻלָּם הַפְּעָמִים הֵם חֲמִשִּׁים, וְלֹא יוֹתֵר. מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הַתְּעוֹרֵר בַּיּוֹבֵל. וּמִצַּד הַיּוֹבֵל הַכֹּל בָּא. וְלִכְּנֵן תּוֹרָה שְׁבָאָה מִגְּבוּרָה הַתְּעוֹרֵר בַּיּוֹבֵל, שְׁכָתוּב (דברים לג) כִּי מִיָּמִינוּ אֵשׁ דֶּת לָמוֹ. וְשְׁנִינּוּ, חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת הָיוּ, וְכֻלָּם נִרְאוּ בָּהֶם וְנִכְלְלוּ בָּהֶם וְהִתְעוֹרְרוּ בָּהֶם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁקָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה, הַיּוֹבֵל הָיָה עוֹטֵר בְּעִטְרוֹתָיו אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִלָּךְ שֶׁהִתְעוֹרֵר בְּתוֹךְ חֵילוֹ, שְׁכָתוּב (שיר ג) צִאֲנָה וּרְאֲנָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלָּךְ שְׁלֹמָה בְּעִטְרָה שְׁעִטְרָה לוֹ אָמוֹ. מִי זֶה אָמוֹ? זֶה

עֲמֻמָּא. אָמַר לִיָּה, בְּתִרֵי קִטוּרֵי לֹא מִזְדַּקְפֵּן מַלִּין, אֲלֵא אִי נִיחָא קַמָּךְ, יִשְׁתַּזְבוּן מִנוּרָא דְגִיְהֶנֶם, וַיִּשְׁתַּעֲבְדוּן בֵּינֵי עֲמֻמָּא, עַד דִּיתוּבוּן גַּבְרָךְ. אָמַר לִיָּה יְאוֹת הוּא וַדָּאִי, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (דברים לב) אִם לֹא כִי צוּרִם מְכָרִם. מֶאֱן הוּא צוּרִם. דָּא הוּא אֲבָרָהֶם. דְּכָתִיב, (ישעיה נא) הִבִּיטוּ אֶל צוּר חֲצֻבָתָם. וַיְיָ הַסְּגִירִם, דָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּאֶסְתָּפֶם עַל יָדָיו.

אָמַר ר' יְהוּדָה, מִיּוֹמָא דְנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַד יוֹמָא דְאִתְּהִיבַת אוּרִייתָא, חֲמִשִּׁין יוֹמִין הָווּ. מֶאֱי טַעְמָא אָמַר ר' יְהוּדָה, מִשּׁוּם אֵינוֹן שְׁנֵי דִיּוֹבֵלָא, דְּכָתִיב, (ויקרא כה) וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה.

תֹּאנָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הֵהוּא יוֹבֵלָא אִפִּיק לֹון לְיִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וְאִי תִימָא דִיּוֹבֵלָא מִמֶּשׁ. אֲלֵא מִסְטָרָא דִיּוֹבֵלָא הָיָה, וּמִסְטָרָא דִיּוֹבֵלָא אֲתַעֵר דִּינָא עַל מִצְרָאִי, וּבְגִינֵי כֹךְ חֲמִשִּׁין אֵלִין דִיּוֹבֵלָא הָווּ.

תֹּאנָא, לְקַבֵּל דָּא, חֲמִשִּׁין זְמָנִין אֲתַמַּר וְאֲדַבֵּר בְּאוּרִייתָא, נִמוּסִין דְּמִצְרַיִם, וְשְׁבָחֵי אֵינוֹן כְּלָהוּ, אֲשֶׁר (ד' ט"ז ע"א) הוֹצֵאתִיךָ. (דברים ד) וַיּוֹצִיאָךְ. (שמות יג) כִּי בִיד חֲזָקָה הוֹצֵאתִיךָ. וְכָלֵהוּ זְמָנִי, חֲמִשִּׁין אֵינוֹן, וְלֹא יִתִּיר, מִשּׁוּם דְּכָלֵא בִיּוֹבֵלָא אֲתַעֵטֵר, וּמִסְטָרָא דִיּוֹבֵלָא אֲתַא כָּלֵא. וּבְגִינֵי כֹךְ, אוּרִייתָא דְאִתִּי מִגְּבוּרָה, אֲתַעֵטֵרַת בִּימִינָא. דְּכָתִיב, (דברים לג) מִיָּמִינוּ אֵשׁ דֶּת לָמוֹ. וְתִנָּא חֲמִשָּׁא קָלִין הָווּ. וְכָלֵהוּ אֲתַחֲזִיאוּ בָּהוּ, וְאֲתַפְּלִילוּ בָּהוּ, וְאֲתַעֵטְרוּ בָּדָא.

אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, בְּהֵהוּא זְמָנָא דְקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוּרִייתָא, יוֹבֵלָא דָא אַעֲטֵר בְּעִטְרוֹי לְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כְּמִלְכָּא דְאֲתַעֵטֵר בְּגוֹ חֵילִיָּה. דְּכָתִיב, (שיר השירים ג) צִאֲנָה וּרְאֲנָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלָּךְ שְׁלֹמָה בְּעִטְרָה שְׁעִטְרָה לוֹ אָמוֹ.